

wordt omgebogen.²⁷ Verbetering van het stedelijke klimaat vraagt tevens om aandacht voor de openbare ruimte en voor inpassing van infrastructuur.

Beschikbaarheid van ruimte alleen volstaat niet: de locaties moeten ook goed bereikbaar zijn. Mobiliteit en de daarvoor benodigde infrastructuur vormt een belangrijke randvoorwaarde voor economische activiteit en welvaartscreatie. Ook hier treden de grootste knelpunten binnen de economische hoofdstructuur op. Ondanks belangrijke investeringen in het verleden is de capaciteit van de Nederlandse infrastructuur achtergebleven bij de groei van de mobiliteit.²⁸ De uitdagingen voor het mobiliteitsbeleid liggen op het vlak van een betere benutting van de beschikbare infrastructuur en een vermindering van de negatieve effecten van mobiliteit (in plaats van vermindering van de mobiliteit zelf).

Verder is ook de milieukwaliteit van belang voor het woon- en werkklimaat. Op sommige terreinen is de ontkoppeling (tussen milieudruk en BBP) nog onvoldoende en wordt er nog te zeer een beroep gedaan op beperkt voorradige natuurlijke hulpbronnen. De milieuproblemen betreffen verder de uitstoot van broeikasgassen, de lokale geluidshinder en de luchtkwaliteit, de vermessing en verzuring in de landbouw en de afnemende biodiversiteit.²⁹ Deze problemen vragen om langdurige maatschappelijke transformatieprocessen ("transities") die zich richten op het bewerkstelligen van duurzamer consumptie en productie. Het gaat hier bijvoorbeeld om transities naar een duurzame wereldenergiehuishouding en een duurzame en meer grondgebonden landbouw die – net als andere sectoren – vraaggericht is en zichzelf in stand kan houden met opbrengsten uit marktactiviteiten.

Centrale uitdaging: bevorderen intensiever en multifunctioneel ruimtegebruik, verbeteren van de kwaliteit van het leefklimaat, vergroten van de bereikbaarheid.

Het bevorderen van een intensiever en **multifunctioneel ruimtegebruik** komt tot uitdrukking in:

- Nadruk op het combineren van meerdere functies (wonen, werken, infrastructuur, natuur, milieu) in met name de sleutelprojecten, met aandacht voor de externe veiligheid;
- Bevorderen van de herstructurering van oude (bedrijfs)locaties, met name rond spoorweg-emplacementen in de steden;
- Efficiënter grondgebruik door besluitvorming omtrent woningbouwlocaties en bedrijventerreinen op regionaal niveau te laten plaatsvinden.

²⁷ ISEO (2001) *Jaarboek 2000 Grote Steden Beleid*.

²⁸ Ministerie van Verkeer en Waterstaat (1999) *Perspectief op cijfers*, Den Haag, en AVV (2000) *NVVP Beleidsopties Verkend*, Den Haag.

²⁹ EZ (2001) *Naar een hoogwaardige en duurzame kenniseconomie*, Verkenning Economische Structuur, p. 42. Zie ook RIVM (2000) *Nationale Milieuverkenning 5*, Alphen aan den Rijn.

De kwaliteit van het **leefklimaat** kan worden verbeterd door de volgende maatregelen:

- Vergroten van de (sociale en externe) veiligheid en de leefbaarheid (inclusief gezondheidsaspecten) in en om de steden (zie paragraaf 2.3). Vergroten van de integraliteit van het grote-stedenbeleid;
- Bevorderen van een efficiënter gebruik van natuurlijke grondstoffen en energie door regulering en marktconforme instrumenten (beprijzing, bijvoorbeeld door verhandelbare rechten, heffingen). Waar nodig moet dit beleid op internationale (Europese) schaal worden gevoerd.

De toedeling en **benutting** van de beschikbare **infrastructuur** kunnen efficiënter plaatsvinden door de marginale maatschappelijke kosten in rekening te brengen aan de gebruikers van die infrastructuur.³⁰

Deze beprijzing kan geschieden door:

- Variabilisatie van kosten voor het wegvervoer door invoering van een naar tijd en plaats gedifferentieerde kilometerheffing;
- Doorberekening van de marginale maatschappelijke kosten voor spoorvervoer en goederenvervoer over water.

Daarnaast kan het reguleringsinstrument worden ingezet voor het verbeteren van de verkeersveiligheid en de kwaliteit van de leefomgeving. Selectieve investeringen vormen het sluitstuk van de beleidsmix gericht op de infrastructuur. Beleidsmaatregelen ten aanzien van deze investeringen zijn:

- Prioriteren van investeringen om infrastructurele knelpunten in de economische hoofdstructuur weg te nemen;
- Vergroten van de rol van publiek-private samenwerking in investeringsprojecten.

Ombuigingen en intensiveringen

Ombuigingen hangen samen met efficiënter ruimtegebruik en met efficiëntere stimulering van energiebesparingen. Verder zijn ombuigingen in de periode 2003-2006 mogelijk omdat nog niet alle voorgenomen investeringsprojecten juridisch of bestuurlijk zijn vastgelegd. De sterk verbeterde vermogensposities van provincies maakt het mogelijk dat zij een grotere bijdrage leveren aan uitgaven die nu vooral door het Rijk worden gefinancierd.

Voor de intensiveringen kan worden voortgebouwd op het werk dat reeds is verricht in het kader van de Impulsbrief 2002.³¹ Ter voorbereiding van deze brief zijn investeringsvoorstellen ingediend die zijn gericht op het verbeteren van de fysieke infrastructuur en het aantrekkelijker maken van het stedelijke woon- en werkklimaat. Waar mogelijk zijn deze voorstellen reeds beoordeeld door de planbureaus. Zwaartepunt van de investeringen gericht op het verbeteren van de mobiliteit, betreffen investeringen ten behoeve van de kilometerheffing en de verbetering van de regionale bereikbaarheid. De investeringen waarmee knelpunten in het ruimtegebruik worden weggenomen, betreffen met name de

³⁰ De maatschappelijke kosten omvatten o.a. de kosten van congestie, milieuschade en verkeersveiligheid.

³¹ ICES (2002) Bouwstenen voor de economische structuurversterking van Nederland, toegezonden aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal op 15 april 2002.

Tweede Maasvlakte, het leefklimaat in de grote steden, herstructurering van bedrijventerreinen, en kwaliteitsverbeteringen van natuurgebieden.

2.3 Zorg, veiligheid en openbaar bestuur

De overheid bepaalt de randvoorwaarden waarbinnen het economisch proces zich voltrekt, en daarmee ook de randvoorwaarden voor een gunstige ontwikkeling van participatie en productiviteit. Andere delen van de publieke sector dragen door de productie van goederen en diensten vooral direct bij aan de welvaart. Dit betreft in het bijzonder de zorg, de veiligheid en het openbaar bestuur.

Zorg

De kwaliteit van de publieke sector wordt voor een belangrijk deel afgemeten aan de mate waarin noodzakelijke zorg van goede kwaliteit voor iedereen beschikbaar is. Verminderen van knelpunten bij het aanbod van zorgvoorzieningen (wachtlijsten) is daarom een majeure prioriteit. Daarnaast is er breed gedragen consensus – vastgelegd in de kabinetsnota 'Vraag aan bod' – dat het zorgstelsel op twee punten vernieuwing behoeft. Ten eerste, door het huidige systeem van centrale aanbodsturing te vervangen door een meer vraaggestuurd systeem met voldoende ruimte en prikkels voor partijen. Daarbinnen ontstaan meer keuzemogelijkheden voor burgers en leveren aanbieders doelmatige en kwalitatief hoogwaardige zorg. Ten tweede, door de introductie van een algemene verplichte verzekering, waarin verzekeraars een centrale rol krijgen bij kwaliteits- en kostenbewuste inkoop en het tot stand brengen van een samenhangend zorgaanbod. Beide sporen hangen nauw met elkaar samen.

Centrale beleidsuitdaging is het bestrijden van wachtlijsten, de overgang van aanbod- naar vraagsturing, en de invoering van een algemene verplichte verzekering waarin verzekeraars een centrale rol krijgen bij kwaliteits- en kostenbewuste zorginkoop.

Voor de komende jaren is het van belang om concrete stappen te zetten gericht op het verkleinen van knelpunten in het aanbod. Deze stappen zijn er op gericht om de **wachtlijsten** te verminderen. Belangrijke maatregelen daartoe betreffen de differentiatie van arbeidsvoorwaarden voor medisch en verplegend personeel, en het wegnemen van knelpunten in de opleidingscapaciteit.

Om de gevolgen van de vergrijzing op langere termijn op te vangen zijn substantiële institutionele veranderingen nodig, gericht op het bewerkstelligen van meer **vraagsturing** in de zorg. De benodigde institutionele hervormingen van het zorgaanbod staan vermeld in de nota 'Vraag aan bod'. De belangrijkste vernieuwingen zijn er op gericht om:

- deelmarkten geleidelijk te liberaliseren;
- opleidingscapaciteiten te verruimen;
- arbeidsvoorwaarden te moderniseren en te differentiëren;

- het zorgaanbod transparanter te maken.

Ten einde de transitie naar het nieuwe stelsel goed te laten verlopen én dit nieuwe stelsel goed te laten werken, moet een zorgspecifieke marktmeester (bijvoorbeeld als kamer bij de NMa) in staat worden gesteld onnodige toetredingsbelemmeringen weg te nemen en de transparantie van het zorgaanbod te vergroten. Deze toezichthouder moet gebruik kunnen maken van eventuele sectorspecifieke concentratie- en prijsregulering. Overigens is hier sprake van een complex transitietraject, met name ook omdat de in de eerste fase te liberaliseren markten relaties hebben met markten die pas later voor liberalisering in aanmerking komen. Dit is met name ook complex omdat bepaalde aanbieders op beide categorieën van markten opereren.

Een essentiële voorwaarde voor het welslagen van een stelsel gebaseerd op vraagsturing is een goed functionerende en transparante **verzekeringsmarkt**. De transitie van de zorgmarkt dient daarom samen te gaan met een verbetering van de werking van de verzekeringsmarkt, met bijbehorende toezichtstructuur, die verzekeraars de ruimte en de prikkel geeft om doelmatige zorginkoop en een samenhangend zorgaanbod tot stand te brengen. Macrokostenbeheersing blijft noodzakelijk. Er wordt een algemene verplichte verzekering voor curatieve zorg geïntroduceerd, met de volgende elementen:

- een wettelijke acceptatieplicht en zorgplicht voor de uitvoerders van deze verzekering;
- een goed werkende vereveningssysteem;
- een nominale premie die voldoende omvang heeft om als prijsprikkel effectief te zijn;
- verplicht eigen risico en meer eigen verantwoordelijkheid voor de burgers.

Herschikkingen en intensiveringen

De intensiveringen in de zorg dienen zich vooral te richten op uitbreiding van de capaciteit (wachtlijstaanpak) en op de facilitering daarvan (opleidingscapaciteit, differentiatie arbeidsvoorwaarden). In het IBO Arbeidsvoorwaardenbeleid Zorg is aangegeven dat cao-partijen instellingen ruimte moeten geven voor een gedifferentieerder arbeidsvoorwaardenbeleid, zodat die instellingen meer kunnen inspelen op individuele voorkeuren van werknemers. Verder kunnen bij het ter beschikking stellen van overheidsmiddelen voor arbeidsvoorwaarden positieve prikkels worden ingebouwd voor maatregelen die gericht zijn op verbetering van efficiency en productiviteit. Herschikkingen moeten met name aansluiten bij het vergroten van de eigen verantwoordelijkheid van burgers (eigen betalingen), zoals in 'Vraag aan bod' beschreven. De effecten van de invoering van een algemene verplichte verzekering op de arbeidskosten en de koopkracht kunnen worden gemitigeerd via een gerichte inzet van lastenverlichtende maatregelen (zie hoofdstuk 3).

Veiligheid

De veiligheidsketen (van preventie en opsporing tot bewaring en reclassering) is nog onvoldoende in staat om aan de vraag naar een grotere veiligheid tegemoet te komen. Belangrijke oorzaak hiervan is dat de organisatie van deze keten niet is ingericht op het leveren van een optimale output. Vernieuwing is hier geboden. Verder zijn er nog capaciteitsbeperkingen in de keten.

Centrale uitdaging is het zodanig inrichten van de veiligheidsketen dat een effectief en efficiënt veiligheidsbeleid kan worden gevoerd. Capaciteitsbeperkingen in deze keten moeten worden weggenomen.

De belangrijkste fase in de veiligheidsketen is de preventie. Preventie van jeugdcriminaliteit staat daarbij voorop, met betere pedagogisch medische begeleiding, advisering en consultatie. Waar het beleid gericht op preventie er niet in slaagt om criminaliteit te voorkómen, moet met name de pakkans van specifiek jonge criminelen worden verhoogd. Veel winst valt ook te halen in het sluitend maken van de zorg, de begeleiding en de sanctionering van de betreffende jongeren. Verder levert de zichtbaarheid en de toegankelijkheid van de politie een belangrijke bijdrage aan de preventie van criminaliteit. Vergroting van de – relatief lage – pakkans en ophelderingspercentages vraagt om een **effectievere inzet van de politie**. Maatregelen zijn:

- Het maken van resultaatafspraken met de politiekorpsen en deze korpsen rekenschap laten afleggen over hun prestaties (benchmarking om te leren van productievere korpsen);
- Meer ruimte voor politie om middelen naar eigen inzichten te besteden, ondersteunend (administratief en technisch) personeel in te zetten en moderne technieken (ICT, DNA- en biometrische technieken) toe te passen;
- Het versterken van de internationale samenwerking tegen georganiseerde criminaliteit en het vergroten van de mogelijkheden van politie en justitie om op lokaal en regionaal niveau grensoverschrijdend te werken;
- Versterking van de know-how over financiële criminaliteit en computercriminaliteit.

Waar nodig moeten deze maatregelen worden aangevuld met intensiveringen gericht op het wegnemen van **capaciteitsbeperkingen**, bijvoorbeeld voor 'meer blauw op straat'.

Verder zijn ook maatregelen nodig gericht op een snellere berechting. Streven is om de tijd tussen aanhouding en strafvoltrekking substantieel te verkorten. Dit vergt een **efficiëntere inzet van het OM** en rechtbanken, bijvoorbeeld door meer gebruik te maken van juridisch ondersteunend personeel. Ook is het mogelijk om de juridische keten te ontlasten door een groter gebruik van taak- en alternatieve straffen (geringer beroep op detentiecapaciteit door bijvoorbeeld elektronisch huisarrest) en door meer buitengerechtelijke afdoening (geldboetes, transacties). Een betere afstemming van de prioriteitsstelling bij de politie op de verwerkingscapaciteit in de juridische keten draagt eveneens bij aan verkorting van de tijd tussen aanhouding en strafvoltrekking.

Het voorkómen van recidive vormt een belangrijk onderdeel van het veiligheidsbeleid. De werkzaamheden van de reclassering en andere hulpverlenende instanties moeten nauwer op elkaar worden afgestemd en waar nodig worden geïntegreerd. Reclassering en hulpverlening kunnen daarbij meer ruimte krijgen om hun aanbod beter af te stemmen op de noden van ex-gedetineerden (24-uurs nazorg, persoonlijke coach, hulp bij afkicken). Ze moeten dan wel op hun resultaten worden afgerekend. Een prestatiecontract met de overheid ligt daarbij voor de hand.

Ten slotte is een groter gevoel van veiligheid ook gebaat bij meer aandacht voor slachtoffers. Mogelijkheden hier betreffen een eenvoudiger aangifte, meer informatie voor slachtoffers, één-loket voor slachtofferhulp, en betere opvang voor slachtoffers van vrouwenhandel en huiselijk geweld.

Herschikkingen en intensiveringen

Een toename van de effectiviteit en efficiëntie van het veiligheidsbeleid kan reeds in belangrijke mate de ruimte vrijmaken voor intensiveringen die nodig zijn om capaciteitsbeperkingen weg te nemen. Een productievere veiligheidsketen vraagt met name om investeringen in ICT. Waar hogere effectiviteit en efficiëntie niet volstaan, kunnen additionele intensiveringen worden gedaan, waarbij de nadruk ligt op personele versterking van politie (en marechaussee) en justitiële keten.

Openbaar bestuur

Het openbaar bestuur³² wordt geconfronteerd met de noodzaak om de dienstverlening beter af te stemmen op de wensen van burgers en bedrijven. Het aanbod van publieke diensten sluit onvoldoende aan op de vraag, zowel kwalitatief als kwantitatief. Bovendien accepteert de samenleving steeds minder een inefficiënt opererende overheid die hoge transactiekosten en administratieve lasten met zich meebrengt.

Centrale uitdaging is het bevorderen van een vraaggerichte, hoogwaardige en efficiënte publieke dienstverlening.

Modernisering van de publieke dienstverlening vraagt institutionele vernieuwing, herpositionering van bestuurslagen, herdefiniëring van verantwoordelijkheden en modernisering van arbeidsvoorwaarden. De **institutionele vernieuwing** krijgt zijn beslag in nieuwe concepten van dienstverlening, waarbij de burger, het bedrijf of een andere overheidsinstelling centraal staan. Deze vernieuwing vraagt om aanpassingen in de bestuurlijke organisatie en om 'business process reengineering' (bijvoorbeeld in de vorm van een centrale back-office voor gemeenten of het (internationaal) uitbesteden van administratieve bulkprocessen). Burgers en bedrijven krijgen hierdoor met een veel kleiner aantal instellingen te maken.

Mede in het licht van lange termijn trends als internationalisering en horizontalisering kunnen ook taken verschuiven van het Rijk naar de EU of naar de regio's. Deze **herpositionering van bestuurslagen** krijgt bijvoorbeeld vorm door overdrachten aan gemeenten in te bedden in resultaatgerichte afspraken over taken en concrete uitkomsten.

Andere trends, zoals individualisering, kunnen – samen met verder toenemende welvaartsniveaus en de behoefte aan maatwerk in publieke dienstverlening – leiden tot een groter beroep op de **individuele verantwoordelijkheid** van burgers en bedrijven. Concreet gaat het om:

- Het reduceren van marktverstorende subsidies of het vervangen van deze subsidies door regelgeving of zelfregulering;
- Het breder toepassen van PPS in sectoren waar de resultaten van (delen van) het uitvoeringsproces goed zijn te meten en de randvoorwaarden waarbinnen het proces plaatsvindt, duidelijk zijn (zoals de spoor- en weginfrastructuur en schoolgebouwen);

³² In dit advies wordt onder openbaar bestuur verstaan de publieke sector exclusief de sectoren onderwijs, zorg en veiligheid.

De vraag naar maatwerk vanuit de publieke sector betreft niet alleen de rol van de overheid als dienstverlener maar ook de rol als werkgever. Moderniseren van de arbeidsvoorwaarden richt deze meer op de individuele werknemer en sluit aan bij het fenomeen dat taken in het openbaar bestuur veranderen als gevolg van trends. Gedacht kan worden aan:

- Meer ruimte voor differentiatie van arbeidsvoorwaarden, bijvoorbeeld mogelijkheden tot afwijken van het standaard aantal werkuren per week en verlofopties (zorgverlof, sabattical, etc). Een ander aspect om de arbeidsvoorwaarden te verbeteren is functiedifferentiatie;
- Marktconforme incidentele loonontwikkeling, beloning meer koppelen aan functioneren en inspanningen ten aanzien van de employability;
- Stimulansen voor het verhogen van de wekelijkse arbeidsduur.

Herschikkingen en intensiveringen

De modernisering van het openbaar bestuur leidt tot een toename van de arbeidsproductiviteit die gepaard gaat met een effectievere en efficiëntere inzet van middelen. Enerzijds gaat het dan om concrete specifieke maatregelen, zoals het stroomlijnen van de uitvoering van het grote-stedenbeleid of het herbezien van de koppelingsmethodiek van het Gemeente- en Provinciefonds. Daarnaast maakt de hogere arbeidsproductiviteit een generieke taakstelling mogelijk. Verder kan ruimte worden gecreëerd door maatregelen op het terrein van de subsidies.

Voor de modernisering van het openbaar bestuur is een investering in ICT nodig. In het licht van aantoonbare kwaliteitsverbetering kunnen hiervoor middelen beschikbaar worden gesteld. Ruimte voor differentiatie van arbeidsvoorwaarden kan worden vrijgemaakt door een deel van de reguliere bijstelling hiervoor te bestemmen.

3 BUDGETTAIR BELEID

3.1 Introductie

De uitdagingen ten aanzien van het groeivermogen en de kwaliteit van de collectieve sector moeten worden ingepast in de budgettaire ruimte, rekening houdend met de doelstelling ten aanzien van verdere schuldreductie. Startpunt is de budgettaire ruimte bij ongewijzigd beleid, die in de komende periode € 2 mld. bedraagt (zie hoofdstuk 1, paragraaf 2). De ruimte kan worden vergroot door ombuigingen aan de uitgavenkant en grondslagverbredende maatregelen aan de inkomstenkant.

De ervaringen in de afgelopen jaren hebben laten zien dat extra middelen in de collectieve sector niet automatisch leiden tot verbeteringen van de output. Uitgangspunt is dan ook dat het beter is om bestaand beleid aan te passen of af te schaffen dan andere middelen of instrumenten in te zetten. Het gaat dus steeds om een combinatie van institutionele hervormingen met ombuigingen en intensiveringen. Dit betekent dat institutionele vernieuwing, ombuigingen en intensiveringen in samenhang moeten worden gezien. Hetzelfde geldt voor lastenverlichtende maatregelen en mogelijkheden voor grondslagverbreding. Het impliceert ook dat beleidsvernieuwing niet per definitie beslag legt op de budgettaire ruimte, maar deze ook kan vergroten. De combinatie van institutionele hervormingen en ombuigingen en intensiveringen speelt uiteraard niet in alle gevallen. Op bepaalde plaatsen in de publieke sector is er sprake van achterstanden, in andere gevallen is bij bepaalde terreinen een meer generieke korting van budgetten verantwoord.

In dit hoofdstuk wordt eerst ingegaan op het (wenselijke) EMU-saldo (paragraaf 3.2). Daarna wordt gezien welke mogelijkheden voor ombuigingen en intensiveringen aan de uitgavenkant en welke lastenverlichtende en grondslagverbredende maatregelen aan de inkomstenkant voortvloeien uit de diverse uitdagingen (paragraaf 3.3 en 3.4). Tot slot komt de budgettaire systematiek aan de orde (paragraaf 3.5).

3.2 Schuldreductie en EMU-saldo

De samenstelling van de collectieve uitgaven en inkomsten zal de komende decennia door de vergrijzing van de Nederlandse bevolking belangrijk wijzigen. Door de vergrijzing nemen de AOW- en de zorguitgaven structureel fors toe, komen de arbeidsongeschiktheidsregelingen verder onder druk en neemt tegelijkertijd het potentiële draagvlak (het aantal 20-64-jarigen) af. De financiering van de vergrijzing is vooral een intergenerationeel vraagstuk, waarbij het van belang is de vergrijzingskosten op een rechtvaardige wijze te verdelen over de verschillende generaties, afwenteling op toekomstige generaties te voorkomen en onnodige schommelingen in de hoogte van de belastingtarieven te vermijden. Een weloverwogen schuldpolitiek is daarbij een belangrijk instrument.

Tegen deze achtergrond heeft de Studiegroep Begrotingsruimte in de zomer van 2001 geadviseerd over de te voeren schuldpolitiek op lange termijn en de consequenties daarvan voor het na te streven EMU-saldo in de periode 2003-2006. CPB-berekeningen wijzen er op dat de AOW- en zorguitgaven tot 2040 zullen oplopen van jaarlijks 12% BBP tot 20% BBP. Uit de berekeningen blijkt dat vanwege de omkeerregel voor de pensioenopbouw al circa de helft van de vergrijzingslasten gedekt kan worden uit de toename van de belasting- en premieopbrengsten. Een generatiebewuste invulling van de andere helft van de vergrijzingslasten kan gerealiseerd worden door rentevrijval dankzij schuldaflossing. De toenemende vergrijzingslasten kunnen dan worden opgevangen zonder dat te zijner tijd de noodzaak ontstaat om lasten te verzwaren of collectieve regelingen te versoberen.

Een gelijkmatige afbouw van de schuld vraagt afhankelijk van de te realiseren economische groei een gemiddeld jaarlijks overschot van 1,25 à 1,35% BBP. Tot 2010 is het vergrijzingstempo nog relatief gematigd, daarna zal de vergrijzing versnellen als gevolg van het pensioneren van de 'babyboom-generatie'. Daarom dienen juist ook de komende jaren benut te worden voor schuldreductie. Verder geven gevoeligheidsanalyses aan dat bij een grotere dan thans verwachte stijging van de levensverwachting of een extra groei van de zorguitgaven hogere overschotten nodig zijn. Daarom is geadviseerd om in het Regeerakkoord voor de komende kabinetsperiode uit te gaan van jaarlijkse begrotingsoverschotten van 1¼ à 1¾% BBP. Verschuiving van publieke naar private verantwoordelijkheid ten aanzien van bijvoorbeeld pensioenen en zorguitgaven kunnen het tempo van de schuldreductie vanzelfsprekend beïnvloeden.

Sinds het afronden van het Studiegroeprapport is de raming van het EMU-saldo 2002 neerwaarts bijgesteld van circa 1% naar rond de 0% BBP. Voor 2003 wordt thans een beperkt tekort voorzien. In het licht van deze verslechtering adviseert de CEC om - uitgaande van voorzichtig trendmatige uitgangspunten - in 2006 te streven naar een EMU-overschot van tenminste 1% van het BBP en voor de tussenliggende jaren te volstaan met lagere, maar wel oplopende, overschotten. Teneinde te voorkomen dat meteen al aan het begin van de komende kabinetsperiode (2003) een tekort ontstaat, zou in het Regeerakkoord in de eerste jaren de nadruk moeten liggen op het doorvoeren van maatregelen met een ruimtevergroten effect. Ruimtebelastende maatregelen zouden vooral in de tweede helft van de kabinetsperiode kunnen worden toegepast. Ten opzichte van het advies van de Studiegroep zal de schuldreductie in de periode 2003-2006 dan wel enkele procentpunten BBP lager uitkomen. Eventuele meevallers, bijvoorbeeld als gevolg van een hogere economische groei gedurende de kabinetsperiode en/of andere structurele meevallers in het EMU-saldo 2002, kunnen helpen de schuld verder te reduceren.

3.3 Beleidsvernieuwing en budgettaire consequenties: de uitgavenkant

De geschetste beleidsuitdagingen ten aanzien van het groeivermogen en de kwaliteit van de overheid zijn veelal institutioneel van aard, maar hebben ook budgettaire consequenties. Soms leidt beleidsvernieuwing tot een intensivering, vaak schept het ook ruimte aan de uitgavenkant. Zo lijken er

ombuigingen mogelijk door verbetering van effectiviteit en efficiency van de overheid en meer financiële verantwoordelijkheid bij burgers en bedrijven. Hieronder wordt een en ander per uitgavencluster toegelicht. In hoofdstuk 2 zijn deze velden meer inhoudelijk behandeld.

- **Sociale Zekerheid en Arbeidsmarkt:** hoofdstuk 2 laat zien dat er ruimte geschapen kan worden door betere prikkels voor betrokkenen in de WAO. In totaal gaat het om ca. € ¼ à € 1 mld. Ook bij andere regelingen, zoals de WW (anticumulatie bovenwettelijke WW-uitkeringen) en verlofregelingen (stroomlijning), is winst te boeken. Op het terrein van de arbeidsmarkt kan een effectievere en efficiëntere inzet van middelen worden bereikt door middelen uit het reïntegratiebudget in te zetten voor grotere financiële prikkels om te werken (zie paragraaf 3.4 en bijlage 3 'Arbeidsmarktbeleid 2003-2006: beleidsopties voor participatie en productiviteit'). Verder kan de sollicitatieplicht voor nieuwe werkloze ouderen (57½ jaar of ouder) opnieuw worden ingevoerd en kan de verantwoordelijkheid van gemeenten bij de financiering van de ABW worden vergroot. De besparing die aldus kan worden gerealiseerd op het terrein van het arbeidsmarktbeleid, wordt overigens meer dan gecompenseerd door de middelen die aan de inkomstenkant worden ingezet voor participatiebevorderend beleid (zie paragraaf 3.4).
- **Mobiliteit, infrastructuur en ruimtegebruik:** als sluitstuk van een aanpak waarin een betere benutting van de beschikbare infrastructuur centraal staat, is het aan te bevelen om middelen uit te trekken om knelpunten in de economische hoofdstructuur aan te pakken. Daarbij kan worden voortgebouwd op het werk dat reeds is verricht in het kader van de Impulsbrief 2002. Het gaat concreet om het verbeteren van de bereikbaarheid (kilometerheffing en verbetering regionale bereikbaarheid), de beschikbaarheid van hoogwaardige bedrijventerreinen, de leefbaarheid in de grote steden en investeringen in natuur en landschap. Ombuigingen lijken mogelijk door een verschuiving van middelen die nog niet zijn vastgelegd, en een herbezinning van de verantwoordelijkheden tussen de rijksoverheid enerzijds en provincies (bijvoorbeeld ten aanzien van aanleg en beheer van infrastructuur) en burgers anderzijds (bijvoorbeeld door heroverweging van de subsidiëring van locatieontwikkeling nieuwbouwwoningen).
- **Onderwijs, onderzoek en innovatie:** in aanvulling op de institutionele vernieuwingen (gericht op meer ruimte voor leerlingen, leraren en instellingen) kan gedacht worden aan intensiveringen op het terrein van voor- en vroegschoolse educatie, de lerarensalarissen en de bekostiging van schoolgebouwen, ICT en materieel. Ruimte kan worden vrijgemaakt door stroomlijning van het onderwijsachterstandenbeleid, meer eigen verantwoordelijkheid van burgers in het hoger onderwijs (met behoud van toegankelijkheid) en het terugdringen van het ziekteverzuim. Effectiviteit en efficiëntie van het huidige innovatiebeleid kan worden versterkt door aanscherping en stroomlijning van het instrumentarium. Een mogelijke intensivering is het creëren en verder uitbouwen van een hoogwaardige infrastructuur voor (hoger) onderwijs en onderzoek (Gigaport).

- **Zorg en zorgstelsel:** intensiveringen kunnen zich vooral richten op uitbreiding van de capaciteit (wachlijstaanpak) en de facilitatie daarvan (opleidingscapaciteit, differentiatie arbeidsvoorwaarden). Middelen kunnen worden vrijgemaakt door een grotere eigen verantwoordelijkheid van zorgvragers, bijvoorbeeld door meer eigen betalingen (eigen risico of eigen bijdragen) en het kritisch bezien van de pakketsamenstelling en verbeteringen in de efficiency van het zorgaanbod (bijvoorbeeld ziekenhuizen).
- **Veiligheid:** de veiligheidsketen is onvoldoende in staat om aan de vraag naar een grotere veiligheid tegemoet te komen. Om capaciteitsbeperkingen op te lossen en de organisatie van de keten te verbeteren kan gedacht worden aan een intensivering bij de politie (en marechaussee) van ca. € 200 mln., voor een belangrijk deel ICT-gerelateerd, en een bedrag van € 150 mln. voor de justitiële keten.
- **Openbaar bestuur:** organisatorische vernieuwing, herpositionering van bestuurslagen, herdefiniëring van verantwoordelijkheden en modernisering van de arbeidsvoorwaarden leiden niet alleen tot modernisering van de publieke dienstverlening maar vergroten ook de arbeidsproductiviteit binnen het openbaar bestuur. In lijn met de verschillende programma's van de politieke partijen is hier een besparing van € 2 à 3½ mld. ingeboekt (die geen betrekking heeft op prioritaire sectoren zoals onderwijs, zorg en veiligheid). Deze bestaat ten eerste uit een taakstelling van ruim € 1 mld. die voor de helft belegd kan worden met concrete specifieke maatregelen, onder meer door 'shared services' (diverse IBO's geven aan dat op het laatstgenoemde terrein substantiële productiviteitswinsten behaald kunnen worden), het stroomlijnen van de uitvoering van het grote stedenbeleid, het opheffen van de gedwongen winkelnering bij ROC's en het verleggen van verantwoordelijkheden ten aanzien van het landbouwonderwijs. De sterk verbeterde vermogensposities van provincies maakt het mogelijk dat zij een grotere bijdrage leveren aan uitgaven die nu vooral door het Rijk worden gefinancierd. Daarnaast kunnen voordelen worden behaald bij de inhuur van externen en een meer doelmatige inkoop. Voorts kan de koppelingsmethodiek van het Gemeente- en Provinciefonds opnieuw worden bezien. De jaarlijkse toename van de middelen in het Gemeente- en Provinciefonds is gekoppeld aan de netto gecorrigeerde rijksuitgaven.³³ Denkbaar is om het accres dat volgt uit de koppeling, te beleggen met afspraken over concrete aanwending. Dit kan bestaande uitgaven of intensiveringen betreffen. In concreto zou het kunnen gaan om uitgaven voor schoolgebouwen, infrastructuur, milieu- en natuurbeheer. Ten opzichte van een situatie waarin het accres zonder dergelijke afspraken wordt uitgekeerd, treedt een besparing op. Voor modernisering van de publieke dienstverlening is overigens ook een investering in ICT nodig. Ruimte voor differentiatie van arbeidsvoorwaarden kan worden vrijgemaakt door een deel van de

³³ Dit zijn de uitgaven onder het uitgavenkader rijksbegroting in enge zin, gecorrigeerd voor de uitgaven aan rente, HGIS (ontwikkelingssamenwerking), de EU-aftrekken en de uitgaven aan het gemeente- en provinciefonds zelf.

reguliere bijstelling hiervoor te bestemmen.

- **Overig:** het vergroten van de individuele verantwoordelijkheid voor burgers, bedrijven en mede-overheden leidt tot maatregelen op het terrein van de huursubsidie (met aandacht voor sociale cohesie), diverse bedrijfssubsidies en de opvang van asielzoekers. Verder kunnen ter bevordering van een goede afweging van verschillende soorten uitgaven de koppelingssystematiek met betrekking tot de non-ODA uitgaven binnen de HGIS en de indeling van de uitgaven in ODA en non-ODA opnieuw worden bezien.

In totaal lijkt langs deze weg een bedrag van € 2 à 4 mld. aan intensiveringen nodig te zijn en een bedrag van € 6½ à 10½ mld. aan ombuigingen tot de mogelijkheden te behoren. In tabel 3.1 is indicatief aangegeven om welke bedragen het per veld zou kunnen gaan. Als voor prioritaire sectoren (denk aan onderwijs, zorg) een hoger intensiveringsbedrag noodzakelijk wordt geacht, zal het totale bedrag aan intensiveringen aan de bovenkant van de bandbreedte terechtkomen. Dat heeft gegeven de saldodoelstelling en de ruimte voor structuurversterkende lastenverlichting natuurlijk ook consequenties voor het bedrag dat in totaal omgebogen moet worden.

Tabel 3.1 Ombuigingen en intensiveringen uitgavenkant (in € mld.)

	Ombuigingen	Intensiveringen (incl. uitgaven- reserve)	Jaarlijkse reële groei uitgaven ^a (incl. MLT)
Sociale zekerheid en arbeidsmarkt			1½
- WAO	¾ à 1	0	
- Overig	1 ¼ à 2	Via lastenkant	
Mobiliteit, infrastructuur en ruimte	½	½ à 1	2¾
Onderwijs, onderzoek en innovatie	½	½ à ¾	2½
Zorg en zorgstelsel	¾ à 1	1 à 1¼	3¾
Veiligheid	0	0 à ¾	2¼
Openbaar bestuur	2 à 3¼	0 à ¼	¼
Overig	¾ à 2¼	0	
Uitgavenreserve		½	
Totaal	6½ à 10½	2½ à 4½	1¼

^a Gerekend is met het midden van het saldo van ombuigingen en intensiveringen.

Tabel 3.1 geeft tevens de reële uitgavengroei per terrein weer die resulteert na verwerking van dit illustratieve pakket. Het blijkt dat voor zorg, onderwijs, mobiliteit en veiligheid een groei resulteert die ongeveer op of boven de groei van het BBP ligt. In de categorie sociale zekerheid en arbeidsmarkt resulteert nog een reële stijging (ondanks de besparingen die zijn ingeboekt). Dit geldt tevens voor openbaar bestuur.

3.4 Beleidsvernieuwing en budgettaire consequenties: de lastenkant

Met de tariefsverlaging en de grondslagverbreding van de meest recente belastingherziening is een eerste stap gezet naar een meer robuust belastingstelsel dat stabielere belastingopbrengsten genereert en minder verstoringen veroorzaakt op markten, dit laatste mede vanwege de lastenverlichting waarmee de stelselherziening gepaard is gegaan.

In de komende periode zal verdere aanpassing van het fiscale stelsel een bijdrage kunnen leveren aan het verhogen van de participatie, het bevorderen van de productiviteitsgroei en het ondersteunen van institutionele vernieuwing gericht op verbetering van de kwaliteit van de collectieve sector. Daarnaast maken internationale ontwikkelingen een kritische bezinning van de fiscale concurrentiepositie ten opzichte van andere landen noodzakelijk. Enerzijds is er sprake van een toenemende internationalisering op product- en kapitaalmarkten die de gevoeligheid van bedrijven voor verschillen in fiscale systemen tussen landen vergroot. Anderzijds spelen landen daar steeds meer op in door langs fiscale weg de concurrentiepositie en het vestigingsklimaat te verbeteren.

Startpunt is het kritisch bezien van de huidige grondslag en de huidige belastingmix. Bij het zoeken naar mogelijkheden voor grondslagverbreding ter financiering van de lastenverlichtende maatregelen is het streven naar een effectievere inzet van middelen leidend geweest. Op basis van onder meer de Fiscale Verkenning, het rapport 'Arbeidsmarktbeleid 2003-2006: beleidsopties voor participatie en productiviteit' (bijlage 3) en het rapport 'Verbreding en verlichting' van de Studiegroep Vennootschapsbelasting is langs deze lijn een groot aantal grondslagverbredende maatregelen (circa € 3 à 4 mld.) geïnterpreteerd. In tabel 3.2 is een indicatief lastenpakket weergegeven (waarbij is uitgegaan van het midden van de genoemde bandbreedtes).

Grondslagverbreding en effectievere inzet van middelen zijn noodzakelijk, maar niet toereikend om een lastenpakket te financieren dat recht doet aan de ambities op het terrein van participatie, productiviteit en concurrentiepositie. Daarom kan daarnaast aan een netto-inzet van € 1 à 3 mld. worden gedacht. Gezien de prioriteiten zal deze lastenverlichting zowel bij burgers (€ 1½ mld.) als bedrijven neerslaan (€ ½ mld.). Een netto-verlichting van de lasten kan de economische effecten van maatregelen aan de lastenkant van de begroting aanmerkelijk versterken. Op het terrein van participatie kan met lastenverlichting een substantiële daling van de evenwichtswerkloosheid en een sterkere stijging van het arbeidsaanbod worden bewerkstelligd die anders buiten bereik zou blijven. De effectiviteit van de verlaging van de vennootschapsbelasting ten aanzien van concurrentiepositie en investeringsklimaat wordt versterkt omdat deze dan ook gepaard gaat met een daling van de effectieve druk voor bedrijven (is relevant voor de locatiebeslissing).³⁴ Een daling van de effectieve druk verlaagt tevens de kosten van kapitaal en bevordert daarmee de investeringen en stimuleert ondernemerschap en innovatieve activiteiten.

³⁴ Zie CPB, MEV 2002, p. 135.

Aan de lastenkant is dan in totaal € 4 à 7 mld. beschikbaar voor maatregelen gericht op bevordering van participatie, productiviteit en de kwaliteit van de publieke sector. Overigens speelt aan de lastenkant ook nog de problematiek van het premiebeleid en de vermogensoverschotten van de sociale fondsen. In het als bijlage 2 bij deze notitie opgenomen rapport van de werkgroep Belasting- en Premiestructuur zijn daarvoor oplossingen gepresenteerd. Ten aanzien van het AWF en WAO is aangesloten bij de variant die het budgettaire beeld niet belast. Dit wordt bereikt door de vermogensoverschotten te schrappen (onder gelijktijdige verhoging van de rijksbijdrage ter vervanging van de huidige vergoeding die de fondsen ontvangen voor gedeerde rente) en het oplossen van het exploitatieoverschot door het toepassen van een financieringsverschuiving (door bepaalde uitgaven ten laste van de fondsen te brengen). Voor de ZFW is uitgegaan van lastendekkende premies. Afschaffing van de AWF-franchise past in een lijn om grondslagen te uniformeren en administratieve lasten te beperken, maar moet wel worden ingepast in het totale inkomens- en loonkostenbeeld. Met name het opwaartse effect op de loonkosten aan de onderkant - en de samenloop daarvan met andere grondslagverbredende maatregelen (SPAK, zorgstelsel) - is dan een aandachtspunt.

Tabel 3.2 Maatregelen lastenkant

	Burgers	Bedrijven
Participatie, productiviteit en concurrentiepositie		
• Grondslagverbreding burgers en overig	2¾	
• Armoedeval en tariefverlaging burgers	-3¼	
• Grondslagverbreding bedrijven en overig		2
• Concurrentiepositie		-2½
Kwaliteit collectieve sector		
• Inkomenspolitieke maatregelen (in kader van zorg)	-1	
Totaal	-1½	-½

Burgers: bij het inventariseren van grondslagverbredende maatregelen ter financiering van lagere tarieven is gezien of specifieke (aftrek)posten die zijn achterhaald, kunnen worden vervangen door een meer generieke aanpak gericht op verlaging van de marginale tarieven. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan het afschaffen van de spaarloonregeling, de basisaftrek met betrekking tot lijfrenten (samen goed voor ruim € 1 mld.) en een groot aantal meer specifieke posten en regelingen, waaronder de inperking van het Witteveenkader (samen ook ruim € 1 mld.). In combinatie met de lastenverzwaring van € ½ mld. voor werknemers die voortvloeit uit het op lastendekkend niveau brengen van de premies in de zorgfondsen, komt de post 'grondslagverbreding burgers en overig' uit op € 2¾ mld. Aan de kant van de aanwending is vooral ingezet op het aanpakken van de armoedeval (werkloosheidsval en het verlagen van de marginale druk, zie hoofdstuk 2).

Eerder is geconstateerd dat de effectiviteit van het arbeidsmarktbeleid kan toenemen door middelen uit het reïntegratiebudget te gebruiken, samen met middelen die voortkomen uit vermindering van de

fiscale faciliteiten van de vraagzijde in het onderste segment van de arbeidsmarkt (€ 1½ mld. in totaal), om de financiële prikkels aan de aanbodkant te vergroten. Partieel gezien betekent dat een ombuiging op het arbeidsmarktbeleid. Deze wordt echter meer dan gecompenseerd via de voorgestelde stimuleringsmaatregelen aan de lastenkant (€ 3¼ mld.).

Bedrijven: ook bij bedrijven is het streven naar een effectievere inzet van middelen leidend. Mede naar aanleiding van de Fiscale Verkenning en de Studiegroep Vennootschapsbelasting is gekeken naar een meer generieke aanwending van specifieke maatregelen, zoals de SPAK en enkele overige posten, alsmede verdere vergroening van het fiscale stelsel (samen goed voor ca. 1¼ mld.). In combinatie met het werkgeversdeel van de verzwaaring die optreedt door het lastendeckend maken van de premies in de zorgfondsen (€ ¾ mld.) kan een bedrag van zo'n € 2 mld. worden vrijgespeeld. Samen met een netto-lastenverlichting van € ½ mld. kan dan vervolgens een VPB-tarief van 30% worden gerealiseerd. Bij deze aanwending ligt de nadruk op het versterken van de productiviteitsgroei en het verbeteren van de concurrentiepositie en het investeringsklimaat. Dit is niet alleen nodig in het licht van de recente verslechtering van de winstgevendheid en de investeringsquote, maar ook met oog op de toenemende mobiliteit van productiefactoren en belastinggrondslagen alsmede internationale ontwikkelingen op het terrein van fiscaliteit. Een alternatief ter versterking van de winstpositie is het verlagen van de sociale werkgeverspremies. Dat leidt tot een directe verlaging van de arbeidskosten en is daarom ook goed vanuit optiek van de inflatie en de werkgelegenheid.

Kwaliteit collectieve sector: aan de inkomstenkant zijn tevens een aantal maatregelen opgenomen die bijdragen aan het versterken van de kwaliteit in de collectieve sector met name op de terreinen zorg, vergroening en de eigen woning.

- **Zorg:** belangrijke elementen in de voorgenomen stelselherziening zijn een verdere nominalisering van de premie, het terugtrekken van de rijksbijdrage en het op lastendeckend niveau brengen van de premie. In tabel 3.2 is € 1 mld. ingeboekt voor inkomenspolitieke maatregelen in het kader van de stelselherziening zorg, conform het rapport van de werkgroep Belasting- en Premiestructuur. Hiermee kunnen de negatieve koopkrachteffecten worden gemitigeerd.
- **Vergroening:** aandachtspunten bij de maatvoering van verdere vergroening van het fiscale stelsel via de regulerende energiebelasting (REB) zijn het effect op de inflatie (REB gezinnen), de relatie met de liberalisering van energiemarkten en de internationale context (aandeel van de belasting in de energieprijzen). Bij bedrijven zijn de samenloop met de benchmarkconvenanten, de MJA (meerjarenafspraken) en ontwikkelingen op het gebied van internationale emissiehandel een punt van aandacht. In het lastenpakket is alleen een verhoging van de REB voor bedrijven ingeboekt.
- **Wonen:** het geleidelijk beperken van de fiscale subsidiëring van het eigen huis kan bijdragen aan het voorkomen van verdere grondslagerosie en vermindert de fiscale verstoring van de woningmarkt. Tegelijkertijd dient er rekening mee gehouden te worden dat mensen via een hypotheek langlopende verplichtingen zijn aangegaan. Een mogelijkheid is om het aflossingsbedrag van de hypothecaire lening gedurende de looptijd te normeren. Dit kan door uit te gaan van een aflossingsschema conform de praktijk bij een annuïteitenhypotheek. Hierdoor daalt het

deel van de hypotheekschuld dat in aanmerking komt voor rente-af trek in box 1 geleidelijk - aanvankelijk langzaam, later snel - naarmate de looptijd toeneemt. De hypotheekrente-af trek blijft voor het overige intact en er worden geen restricties gesteld aan de omvang van de hypotheek. Wel vermindert de aantrekkelijkheid van bepaalde hypotheekvormen, zoals de spaar- en beleggingshypotheeken, die aflossing om fiscale redenen uitstellen. Voordeel is dat deze maatregel aansluit bij de weg die met de recente belastingherziening is ingeslagen, dat mensen die geleidelijk hun hypotheek aflossen geen effecten ondervinden en dat het beoogde effect geleidelijk wordt bereikt. Dit laatste impliceert dat de komende jaren nauwelijks inkomenseffecten optreden en dat het budgettaire effect in de komende kabinetsperiode nog vrijwel nihil is.

3.5 Budgettaire systematiek

Het hanteren van een vaste begrotingssystematiek draagt in belangrijke mate bij aan de kwaliteit van het overheidsbeleid. In navolging van de Studiegroep Begrotingsruimte is het verstandig om:

- enige voorzichtigheid in de ramingen in te bouwen. Door het CPB is dit gekwantificeerd op ¼% per jaar. Dit is minder dan de behoedzaamheid die in 1994 en 1998 is opgenomen (½ à ¾%).
- te werken met vaste uitgavenkaders vastgesteld aan het begin van de kabinetsperiode - die niet worden beïnvloed door meevallers aan de inkomstenkant. Voor overschrijdingen wordt omgebogen, een onderschrijding biedt ruimte voor extra intensiveringen. Gezien de voorzichtige uitgangspunten kan tijdens de rit enige ruimte onder de kaders worden verwacht.

Laten werken van automatische stabilisatoren aan de inkomstenkant

Bij een voorzichtig trendmatige groeiraming zal de kans op inkomstenmeevallers belangrijk kleiner zijn dan bij de behoedzame groeiraming in de huidige en de vorige kabinetsperiode. De reden daarvoor is dat de cumulatieve voorzichtigheidsmarge ten opzichte van de verwachte groei in de komende periode 1% BBP bedraagt (¼% BBP per jaar), terwijl deze voor de huidige en vorige kabinetsperiode nog 2% à 3% BBP bedroeg. Ondanks de kleinere marge blijft de kans op mee- en tegenvallers aanwezig. Voor de komende kabinetsperiode zou volledige automatische stabilisatie aan de inkomstenkant van de begroting binnen bepaalde signaalwaarden het uitgangspunt moeten zijn.

Hiervoor zijn twee belangrijke redenen. In de eerste plaats kan door toepassing van automatische stabilisatoren de omvang van conjuncturele fluctuaties in de economische groei worden beperkt. Internationaal onderzoek (OESO) bevestigt dit. Ten tweede wordt hiermee de bestendigheid van het lastenbeleid bevorderd. Met volledige automatische stabilisatie wordt voorkomen dat lastenverlichtende maatregelen die zijn ingevoerd in een opgaande conjunctuur, weer moeten worden teruggedraaid bij een neergaande economische ontwikkeling. Ook de Europese Commissie dringt er in het kader van het Verdrag van Maastricht en het Stabiliteits- en Groeipact op aan conjuncturele fluctuaties op te vangen in het begrotingssaldo (automatische stabilisatie), teneinde een procyclisch beleid te voorkomen.

Signaalwaarden

Zeer forse afwijkingen van het EMU-saldo ten opzichte van het Regeerakkoord-pad kunnen er echter op wijzen dat naast een conjuncturele groeiwijking ook sprake is van een gewijzigde onderliggende structurele situatie. In geval het saldo buiten een bepaalde bandbreedte komt die gedefinieerd wordt door zogenaamde signaalwaarden, is een nadere beleidsafweging aan de orde. De gekozen bandbreedte dient voldoende ruimte te bieden om de automatische stabilisatie bij een normaal conjunctuurverloop te laten werken. Ook voor de bestuurlijke rust is een niet te smalle bandbreedte van belang. Uit statistische analyses volgt een bandbreedte van 3% BBP. Met een bandbreedte voor het EMU-saldo van 0% BBP tot 3% BBP wordt enerzijds voldoende ruimte geboden om budgettaire rust te bevorderen, en wordt anderzijds aangesloten bij de politiek breed gedeelde gedachte dat tekorten onwenselijk zijn. Indien het EMU-saldo zich buiten de bandbreedte bevindt, is sprake van een nieuwe afweging in het licht van de economische achtergrond en de beleidsprioriteiten in het Regeerakkoord.

Uitgavenreserve

Bestuurlijke onrust kan voorkomen worden door net als in het vorige Regeerakkoord een uitgavenreserve op te nemen. Hiermee kunnen onder andere ruilvoetverliezen en andere macro-economische uitgaventegenvallers (bijvoorbeeld door de rente- en werkloosheidsontwikkeling) worden opgevangen. Ruilvoetverliezen treden op indien de prijsontwikkeling van de uitgaven, bijvoorbeeld door een hogere loonstijging, uitgaat boven de jaarlijkse prijsbijstelling van de uitgaven (conform een meer algemene deflator).

Het spreekt voor zich dat bij het omslaan van het overschot in een tekort gedurende de kabinetsperiode de uitgavenreserve niet kan worden ingezet voor extra uitgaven. Conform het huidige Regeerakkoord zou hier in het nieuwe Regeerakkoord een bedrag van € ½ mld. kunnen worden gereserveerd.

Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Nummer Toegang: 2.06.095

**Inventaris van het archief van het Ministerie van
Economische Zaken: directie Algemene Economische
Politiek, 1966-1975**

Versie: 06-06-2018

CAS 511 / 1286

Nationaal Archief, Den Haag (c) 2004, 2016

This finding aid is written in Dutch.

INHOUDSOPGAVE

Beschrijving van het archief.....	7
Aanwijzingen voor de gebruiker.....	8
Openbaarheidsbeperkingen.....	8
Beperkingen aan het gebruik.....	8
Materiële beperkingen.....	8
Aanvraaginstructie.....	8
Citeerinstructie.....	8
Archiefvorming.....	9
Geschiedenis van de archiefvormer.....	9
De Directie Algemene Economische Politiek (AEP).....	9
Organisatieoverzicht Directie Algemene Economische Politiek 1966-1969.....	9
Geschiedenis van het archiefbeheer.....	9
PAZ-archief.....	10
Werkarchief.....	10
De verwerving van het archief.....	10
Inhoud en structuur van het archief.....	11
Inhoud.....	11
Selectie en vernietiging.....	11
Verantwoording van de bewerking.....	11
Verwant materiaal.....	12
Beschikbaarheid van kopieën.....	12
 Beschrijving van de series en archiefbestanddelen.....	 13
1 Stukken van algemene aard.....	13
2 Stukken betreffende bijzondere onderwerpen.....	15
2.1 Onderdelen en diensten van het departement.....	15
2.2 Economische aangelegenheden.....	15
2.2.1 Bevordering bezitsvorming.....	15
2.2.2 Regionaal stimuleringsbeleid.....	15
2.2.3 Financiën. Prijzen.....	15
2.3 Economische ontwikkeling.....	16
2.4 Middellange termijn planning.....	16
2.5 Werknemersaandeel.....	17
2.6 Vakonderwijs.....	17
2.7 Statistieken.....	18
2.8 Internationale aangelegenheden.....	18
2.9 Centrale Economische Commissie.....	18
3 Aanvulling 2010.....	20
3.1 Organisatie.....	20
X.07.35 Functionering van het departement.....	20
X.08 Personeel van het Departement van Economische Zaken.....	20
3.2 Taakuitvoering.....	20
1.82 Economische aangelegenheden.....	20
1.824 Industrie. Dienstverlening. Handel.....	21
1.824.10 Algemene aspecten ten aanzien van de industrie.....	22
1.824.2 Industrieën en producten van industrieën.....	22
1.824.5 Handel en ambacht. Internationale economische betrekkingen.....	23
1.824.52 Buitenlandse handel, internationale handel.....	23
1.826 Economische situatie. Productie, verdeling, behoud en gebruik van goederen.....	24
1.826.35 Prijs en prijsvorming. Kosten.....	24
1.826.39 Overige onderwerpen betreffende het bedrijfsleven.....	25
1.826.44 Verbruik. Consumptie.....	25
1.88 Buitenlandse aangelegenheden en internationale verhoudingen.....	26
1.883.17 BEN Belgische, Nederlandse en Luxemburgse Economische Unie (Benelux).....	26

1.883.17 EEG Europese Economische Gemeenschap (EEG).....	26
4 Aanvulling 2016.....	27
1 Organisatie.....	27
X.07 De organisatie en inrichting van het departement van Economische Zaken.....	27
X.07.1 Ontstaan. Instandhouding. Opheffing.....	27
X.07.125 Organisatie en reorganisatie.....	27
X.07.15 Werkingssfeer.....	27
X.07.3 Rechtspositie. Economische positie. Interne en huishoudelijke aangelegenheden.....	28
X.07.35 Functionering van het departement.....	28
X.07.352.11 Begrotingen en financiële plannen.....	28
X.07.353.3 Publiciteit en voorlichting.....	28
X.07.5 Lichamen, organen, instellingen en functionarissen.....	29
X.07.55 De onderdelen van het departement van Economische Zaken.....	29
X.07.556 Diensten en instellingen behorende tot het departement.....	29
X.07.556 CBS Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).....	29
X.07.556 CCS Centrale Commissie voor de Statistiek (CCS).....	30
X.07.556 CP Centraal Planbureau (CPB).....	30
2 Taakuitvoering.....	31
-1.07.7 Beleidsbepaling. Regeling en vaststelling der handelingen. Vastlegging der handeling.....	31
-1.07.72 Beleidsbepaling.....	31
-1.07.76 Regeling en vaststelling van de handelingen.....	37
-1.07.77 Vastlegging der handelingen.....	37
-1.07.8 Wijze van uitoefening van de taak.....	38
-1.07.81 Optredingen en bemoeiingen in het algemeen.....	38
-1.07.812 Representatief optreden.....	38
-1.07.812.2 Optreden bij officiële gelegenheden van anderen.....	38
-1.71 Eigendom. Openbare werken. Overheidsinkomsten. Douane.....	39
-1.713 Fiscaalrecht. Belastingen. Heffingen.....	39
-1.713.152 Belasting op inkomen uit arbeid en kapitaal. Inkomstenbelasting.....	40
-1.713.2 Verbruiks-, indirecte- en verkeers-(handels-) belasting.....	40
-1.713.23 Omzetbelasting.....	40
-1.75 Openbare orde.....	40
-1.755 Maatregelen ten opzichte van Nederlanders en ingezetenen. Familie en persoonsaangelegenheden.....	40
-1.77 Gezondheid.....	41
-1.771 Gezondheidszorg.....	41
-1.777 Hygiëne van lucht, bodem en water.....	41
-1.777.6 Tegengaan van verontreinigingen van lucht, bodem en water.....	42
-1.777.8 Hygiëne van lucht, bodem en water met betrekking tot bebouwde en te bebouwen plaatsen.....	42
-1.777.81 Ruimtelijke ordening.....	42
-1.778.5 Volkshuisvesting. Wonen. Woningen.....	42
-1.79 Waterstaat.....	43
-1.792 Overstroming. Landaanwinning. Droogmaking. Indijking. Inpoldering. Ontpoldering.....	43
-1.81 Verkeer. Vervoer. Post. Telecommunicatie.....	43
-1.811 Wegverkeer.....	43
-1.811.13 Weggebruik. Verkeersregeling.....	43
-1.815 Vervoer.....	43
-1.82 Economische aangelegenheden.....	43
-1.823 Bodemproductie. Dierenteelt. Producten van huisdieren.....	45
-1.824 Industrie. Dienstverlening. Handel.....	45
-1.824.1 Industrie. Energie.....	45
-1.824.10 Algemene aspecten ten aanzien van de industrie.....	45
-1.824.101 Onderzoek. Voorlichting. Documentatie.....	45
-1.824.101.121 Algemeen sociaal-economisch onderzoek.....	45
-1.824.102.2 Oprichting, uitbreiding en ontwikkeling van industrieën.....	46
-1.824.102.237 Vestiging van Nederlandse industrieën in het buitenland.....	56
-1.824.103 Financiering van industrieën.....	57
-1.824.104 Technologische en technische industriële vraagstukken.....	57

-1.824.105 Grondstoffen-, brandstoffen- en watervoorziening.....	57
-1.824.11 Energievoorziening.....	57
-1.824.13 Energiebronnen.....	58
-1.824.2 Industrieën en producten van industrieën.....	58
-1.824.2:623 Wapenindustrie.....	58
-1.824.5 Handel en ambacht. Internationale economische betrekkingen.....	58
-1.824.501.3 Marktanalyse. Marktstructuuronderzoek.....	58
-1.824.518.231 Octrooien. Patenten.....	58
-1.824.52 Buitenlandse handel. Internationale handel.....	59
-1.824.521.81 Concurrentie.....	59
-1.824.526 Uitvoer.....	59
-1.824.528.4 Uitvoerbevordering.....	59
-1.825 Geldwezen. Bankwezen. Beurswezen.....	59
-1.825.6 Beurswezen. Geld- en kapitaalmarkt.....	59
-1.825.7 Kredietwezen.....	60
-1.825.73 Kredietverlening op coöperatieve grondslag. Borgstellingfondsen en waarborgfondsen.....	60
-1.826 Economische situatie. Productie, verdeling, behoud en gebruik van goederen.....	60
-1.826.3 Economische situatie. Productie. Voortbrenging.....	60
-1.826.35 Prijs en prijsvorming. Kosten.....	61
-1.826.352 Prijzen. Tarieven.....	61
-1.826.358 Kosten.....	61
-1.826.358.53 Kosten in levensonderhoud.....	61
-1.826.39 Overige onderwerpen betreffende het bedrijfsleven.....	62
-1.826.397.1 Conjunctuuronderzoek.....	62
-1.826.398.4 Economische planning.....	62
-1.826.398.4.07 CPC Centrale Plancommissie.....	63
-1.826.398.7 Nood- en crisesmaatregelen.....	64
-1.826.4 Verdeling, behoud en verbruik van goederen.....	64
-1.826.43 Nationaal inkomen en vermogen.....	64
-1.83 Arbeid.....	65
-1.83-055.2 Vrouwenarbeid.....	65
-1.831 Verhouding tussen werkgevers en werknemers.....	65
-1.831.16 Arbeidsovereenkomsten.....	67
-1.831.3 Opzegging. Ontbinding van de arbeidsovereenkomst.....	67
-1.831.7 Door werkgevers getroffen voorzieningen ten behoeve van werknemers.....	67
-1.831.71 Pensioenfondsen.....	67
-1.832 Beloning van de arbeid.....	67
-1.832.2 Loonschalen. Indexloon. Standaardloon.....	68
-1.832.4 Aandeel in de winst. Tantièmes.....	68
-1.836 Werkgelegenheid. Bestrijding van werkloosheid. Behoeftte aan arbeidskrachten.....	69
-1.836.34 Bestrijding werkloosheid in bepaalde bedrijven, beroepen en groepen.....	70
-1.838 Andere arbeidsaangelegenheden.....	70
-1.838.1 Arbeidstijden, rusttijden, overwerk.....	70
-1.838.3 Economische behoeften.....	70
-1.838.36 Sociale voorzieningen.....	70
-1.838.8 Vakverenigingen.....	70
-1.838.82 Werkgeversverenigingen.....	70
-1.839.6 Arbeidsmarkt. Beroepskeuze.....	71
-1.839.62 Emigratie en immigratie.....	72
-1.84 Sociale zorg. Verzekeringswezen.....	72
-1.842 Sociale zorg ten behoeve van verschillende groepen.....	72
-1.842.6 Zorg voor bejaarden.....	72
-1.842.9 Zorg voor overige hulpbehoevenden.....	72
-1.848 Sociale voorzorg door risicoverdeling. Verzekeringswezen.....	72
-1.848.4 Sociale verzekeringen.....	73
-1.848.42 Verzekering tegen de geldelijke gevolgen van arbeidsongeschiktheid. Verzekering tegen ziektekosten.....	74
-1.848.43 Ouderdoms-, invaliditeits- en pensioenverzekering.....	75

-1.85 Onderwijs en voorlichting. Wetenschap. Informatie. Documentatie. Recreatie. Cultuur. Religie.....	75
-1.851 Opvoeding. Vorming. Onderwijs.....	75
-1.852 Verzamelen en bewaren van documenten en voorwerpen. Statistiek. Informatie. Voorlichting.....	75
-1.852.4 Statistiek.....	75
-1.852.4:312 Volkstelling.....	75
-1.852.4:338.93 Bedrijfstelling.....	76
-1.852.5 Informatie.....	76
-1.855 Feesten en plechtigheden. Bijeenkomsten. Sport en Spel. Vrijtijdsbesteding. Maatschappelijk leven.....	76
-1.883 Internationaal recht.....	76
-1.883.1 Het recht met betrekking tot internationale organisaties.....	76
-1.883.12 IMF Internationaal Monetair Fonds (IMF).....	76
-1.883.17 Regionale aaneensluiting van staten.....	76
-1.883.17 EEG Europese Economische Gemeenschap (EEG).....	76
-1.883.2 Subjecten en objecten van het internationale recht.....	77
-1.883.232.3 Economische hulp.....	78
-1.883.232.3 OESO Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).....	78
-1.886.5 Behandeling van aangelegenheden betreffende vreemdelingen in Nederland verblijvende of zich uit of naar Nederland begevende.....	78
-1.887 Verzamelen en verstrekken van inlichtingen over Nederland en over het buitenland.....	78
-1.9 Overheidslichamen. Overheidsinstellingen.....	78
-1.9.07 De organisatie en de inrichting van het openbaar bestuur in het algemeen.....	78
-1.9.07.WRR Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR).....	78
-1.9(1-4) De rijksoverheid.....	79
-1.9(1-4).07.55 Departementen van algemeen bestuur in het algemeen.....	79
-1.9(1-4).07.556 ABP Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP).....	79
-1.9(1-4).07.556 TNO Nederlandse Centrale Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek (TNO).....	80
-1.9(1-43) Landen. Deelstaten.....	80
-1.9(1-43x4).07 Nederland. Organisatie en inrichting van de Nederlandse overheid.....	80
-1.9(1-43x4).07.51 Staten-Generaal.....	80
-1.9(1-43x4).07.512 Tweede Kamer.....	80
-1.9(1-43x4).07.52 Raad van Ministers.....	81
-1.9(1-43x4).07.525 REA Raad voor Economische Aangelegenheden (REA).....	81
-1.9(1-43x4).07.526 Ministers en staatssecretarissen.....	81
-1.9(1-43x4).07.56 SER Sociaal-Economische Raad.....	81
-1.9(1-4).07 De organisatie en inrichting van de Nederlandse staat.....	82
-1.9(1-4).07.12 Groei en ontwikkeling.....	82
-1.9(1-4).07.15 Werkingssfeer.....	82
-1.9(1-4).07.2 Betrekkingen tot andere lichamen en organen.....	82
-1.9(1-4).07.352.11 Rijksbegroting.....	82
3 Centrale Economische Commissie (CEC).....	84

BESCHRIJVING VAN HET ARCHIEF

Naam archiefblok:

Ministerie van Economische Zaken: Directie Algemene Economische Politiek

Periodisering:

archiefvorming: 1966-1975

oudste stuk - jongste stuk: 1946-1975

Archiefbloknummer:

E24093

Omvang:

1553 inventarisnummer(s); 47,95 meter

Taal van het archiefmateriaal:

Het merendeel der stukken is in het Nederlands

Soort archiefmateriaal:

Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefbewaarplaats:

Nationaal Archief, Den Haag

Archiefvormers:

Ministerie van Economische Zaken / Directie Algemene Economische Politiek (AEP)

Samenvatting van de inhoud van het archief:

De Directie Algemene Economische Politiek (AEP) is op 15 oktober 1952 ingesteld, met name om een begin te maken met het sociaal-economisch beleid. Door het bewust hanteren van een aantal macro-economische beleidsinstrumenten, zoals begrotingspolitiek, monetaire politiek, loon- en prijspolitiek, werd gestreefd naar het verwezenlijken van een vijftal doelstellingen, te weten: volledige werkgelegenheid, voldoende economische groei, extern evenwicht, prijsstabiliteit en inkomensverdeling.

De inventaris bevat stukken betreffende o.a. bevordering bezitsvorming; regionaal stimuleringsbeleid; financiën. prijzen; economische ontwikkeling; middellange termijn planning; werknemersaandeel; vakonderwijs; statistieken; en internationale aangelegenheden.

Aanwijzingen voor de gebruiker**OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN**

Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK

Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN

Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE

Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. Creëer een account of log in.
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op 'Reserveer' en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE

Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:

Nationaal Archief, Den Haag, Ministerie van Economische Zaken: Directie Algemene Economische Politiek, nummer toegang 2.06.095, inventarisnummer ...

VERKORT:

NL-HaNA, EZ / Dir. Algemene Economische Politiek, 2.06.095, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

DE DIRECTIE ALGEMENE ECONOMISCHE POLITIEK (AEP)

De Directie Algemene Economische Politiek (AEP) is op 15 oktober 1952 ingesteld, met name om een begin te maken met het sociaal-economisch beleid. Door het bewust hanteren van een aantal macro-economische beleidsinstrumenten, zoals begrotingspolitiek, monetaire politiek, loon- en prijspolitiek, werd gestreefd naar het verwezenlijken van een vijftal doelstellingen, te weten: volledige werkgelegenheid, voldoende economische groei, extern evenwicht, prijsstabiliteit en inkomensverdeling. Ter ondersteuning van deze werkzaamheden had AEP contacten met o.a. de Sociaal Economische Raad, De Nederlandsche Bank, werkgevers- en werknemersorganisaties, de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling.

AEP onderscheidde twee hoofdafdelingen te weten Parlementaire en Financiële Zaken en Economische Statistische Vraagstukken. De Hoofdafdeling Parlementaire en Financiële Zaken was o.a. belast met de parlementaire aangelegenheden, de financiële, monetaire en fiscale vraagstukken, waaronder tevens begrepen de conjunctuurpolitiek. De Hoofdafdeling Economische Statistische Vraagstukken was o.a. belast met economische aangelegenheden, de conjuncturele vooruitzichten en de coördinatie tussen de verschillende diensten en commissies.

De formatie van AEP bestond uit 17 medewerkers. De opzet was om de formatie klein te houden, zodat de staf van de directie all round zou blijven en met voldoende inventiviteit zou kunnen meespreken over de economische politiek.

ORGANISATIEOVERZICHT DIRECTIE ALGEMENE ECONOMISCHE POLITIEK 1966-1969

1966-1968	Hoofd: Drs. S. Miedema
1969	Hoofd: Drs. A. Putter
1966-1969	Plv. Hoofd: Drs. G.J. Hammerstein
1966-1968	Hoofdafdeling Parlementaire en Financiële Zaken
1969	Hoofdafdeling I
1966	Hoofd: Dr. F.W. Rutten
1967-1969	Hoofd: Dr. D. Dolman
1966-1967	Plv. Hoofd: V.J.N.M.A. Rouppe van der Voort
1966-1968	Hoofdafdeling Economisch - Statistische Vraagstukken
1969	Hoofdafdeling II
1966-1969	Hoofd

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

Het archief van de Directie AEP bestond uit twee gedeelten. Het eerste gedeelte werd gevormd door de Onderafdeling Post- en Archiefzaken, het zogenaamde PAZ-archief.

Het tweede gedeelte werd door de behandelende ambtenaren als persoonlijk archief gevormd, het zogenaamde werkarchief.

Aan dit archief is een aanvulling uit 2010 toegevoegd.

PAZ-ARCHIEF

Als ordeningsbeginsel werd bij het ministerie de methode van ordening naar organisatiestructuur gehanteerd. Dit betekende dat alle ontvangen en opgemaakte stukken per zelfstandig organisatieonderdeel bijeen werden gebracht. Dit beginsel was zodanig gedefinieerd dat het ook van toepassing was op directies. Vervolgens werden de stukken naar onderwerp bijeengebracht, waarbij vaksgewijze ordening volgens het dossierstelsel plaatsvond. De ordeningsbeginselen waren vastgelegd in het "Archiefplan voor het Ministerie van Economische Zaken". Als ingang op het archief werd van elk dossier een dossierinventariskaartje gemaakt. Hierop stond o.a. vermeld het onderwerp, een organisatiekenmerk, een omschrijving van het dossier en de periode.

WERKARCHIEF

Het werkarchief was niet geordend volgens de ordeningsbeginselen en methoden zoals vastgelegd in het archiefplan van het ministerie. De wijze van ordening was zeer uiteenlopend en werd bepaald door het eigen inzicht van de ambtenaar. Voornamelijk werden de stukken naar onderwerp geordend.

Het archief van de Directie AEP over de periode 1952 - 1965 is opgenomen in het centraal archief van het Ministerie van Economische Zaken.

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archief is krachtens bepalingen van de Archiefwet overgebracht.

Inhoud en structuur van het archief

INHOUD

Deze inventaris betreft het deelarchief van de Directie Algemene Economische Politiek (AEP) over de periode 1966 - 1969. Bij de inleiding is een overzicht gevoegd van de organisatie van de Directie Algemene Economische Politiek, over de periode 1966 - 1969.

SELECTIE EN Vernietiging

In totaal is er 6 meter archief verwerkt, waarvan 2 meter PAZ-archief en 4 meter werkarchief.

Door toepassing van de lijst van voor vernietiging in aanmerking komende stukken behorende tot het archief van het Ministerie van Economische Zaken vastgesteld bij beschikking nr. 465/878 M & H d.d. 14 juni 1965 en nr.: 117173 OKN d.d. 7 september 1965 is 0,1 meter vernietigd. Aan dubbele archiefbescheiden is 3,15 meter vernietigd.

De omvang van het geïnventariseerde archief bedraagt 2,75 meter.

Verantwoording van de bewerking

De periode 1966-1969 is voor dit deelarchief gekozen omdat per 1 januari 1966 voor de ordening van de archiefbescheiden gestart is met de toepassing van het archiefplan voor het Ministerie van Economische Zaken. Het centraal archief van het Ministerie van Economische Zaken -waar het archief van de Directie AEP in was opgenomen- is door de Centrale Archief Selectiedienst te Winschoten beschreven in de in 1994 verschenen CAS-inventaris nummer 155.

Het PAZ-archief, het werkarchief en de nota's bij de ministerraadstukken werden uit de verschillende deelarchieven en bewaarplaatsen gelicht en bij elkaar geplaatst. De omvang bij het begin van de inventarisatie bedroeg 6 meter.

Allereerst is er een selectie in het werkarchief gemaakt tussen de dossiers die voor bewaring of vernietiging in aanmerking kwamen. Vervolgens zijn van de te bewaren dossiers dossierinventariskaartjes gemaakt en afgesteld op de code van het archiefplan van het ministerie. Hierna kon integratie op papier plaatsvinden tot één bestand van dossierinventariskaartjes. De nota's uit de ministerraadstukken zijn voor zover mogelijk in de desbetreffende dossiers opgenomen. Daar waar dat niet mogelijk bleek zijn die nota's als een serie opgenomen in de inventaris. De tijdens de bewerking in een aantal gevallen geconstateerde onjuiste rangschikking van de archiefbestanddelen is hersteld.

Verwant materiaal**BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN**

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

	1990 - 1993	4 pakken
	1268 1990, pak	
	1269 1991 feb. - 1992 mei, pak	
	1270 1991 dec. - 1992 juli, pak	
	1271 1993, pak	
1272-1276	Stukken betreffende het verlenen van medewerking aan interdepartementaal overleg over en de voorbereiding van de Kaderbrief	
	1990 - 1993	5 pakken
	1272 Algemeen 1993, pak	
	1273 Financieel sociaal-economische aspecten 1990, pak	
	1274 Inventarisatie van mogelijke ombuigingsmaatregelen 1992 - 1993, pak	
	1275 Behandeling van het advies van de Centrale Economische Commissie (CEC) 1993, pak	
	1276 Voorjaarsnota 1993 1993, pak	
1277	Stukken betreffende het leveren van een bijdrage aan het opstellen van de Miljoenennota 1992	
	1991 - 1992	pak
1278	Stukken betreffende het voorbereiden van overleg in de ministerstaf over de besluitvorming ten behoeve van de Kaderbrief	
	1991 - 1992	omslag
1279	Stukken betreffende het verlenen van medewerking aan het opstellen van de Augustusbrief 1991, de Voorlopige Rekening 1992 en aan de Koopkrachtdiscussie 1992	
	1991 - 1993	pak
1280	Stukken betreffende het opstellen van commentaar op het voorstel van de minister van Financiën met betrekking tot het verschuiven van gelden ten behoeve van de Algemene Kinderbijslagwet (AKW) als post binnen de Rijksbegroting en het vervroegen van de betalingen vallend onder de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (AAW)	
	1992	omslag
1281-1283	Stukken betreffende het verlenen van medewerking aan het opstellen van de Augustusbrief en de Miljoenennota 1993	
	1992 - 1993	2 pakken en 1 omslag
	1281 1992 jan. - dec, pak	
	1282 1992 sep. - okt, omslag	
	1283 1992 nov. - 1993, pak	
1284-1285	Stukken betreffende het verlenen van medewerking aan het opstellen van de Augustusbrief en de Miljoenennota 1994	
	1993	2 pakken
	1284 1993 juli - sep. 06, pak	
	1285 1993 sep. 03 - dec, pak	
3 CENTRALE ECONOMISCHE COMMISSIE (CEC)		
1286	Stukken betreffende het instellen en het wijzigen van de instelling van de CEC	
	1951 - 1983	omslag

1287-1359	Stukken betreffende het voorbereiden en vaststellen van adviezen en nota's	
	1951 - 1994	38 pakken en 35 omslagen
1287	1951 - 1991 juli, pak	
1288	1958 - 1965, omslag	
1289	1971 - 1988 feb, pak	
1290	1975 mrt. - mei, pak	
1291	1975 sep. - 1976, pak	
1292	1978 - 1979, pak	
1293	1985 nov. - 1986 feb, pak	
1294	1987 jan. - feb. 26, omslag	
1295	1987 mrt. 02 - 18, pak	
1296	1987 mrt. 19 - 30, pak	
1297	1987 apr. 01 - 14, pak	
1298	1987 apr. 15 - 29, pak	
1299	1987 mei, pak	
1300	1987 juni, pak	
1301	1987 juli - aug, pak	
1302	1987 sep. - okt, pak	
1303	1987 nov. - dec, pak	
1304	1988 jan. - mrt, pak	
1305	1988 mei - aug, pak	
1306	1988 juni - 1991 dec, pak	
1307	1988 sep. - nov. 29, pak	
1308	1988 nov. - 1992 mrt, pak	
1309	1988 dec. - 1989 feb, pak	
1310	1989 mrt. - juni, pak	
1311	1989 apr. - okt, omslag	
1312	1989 aug, pak	
1313	1989 sep. 01 - 18, pak	
1314	1989 sep. 19 - 29, pak	
1315	1989 nov, omslag	
1316	1990 feb. 02 - 26, pak	
1317	1990 feb. 02 - dec. 06, pak	
1318	1990 mrt, omslag	
1319	1990 apr, omslag	
1320	1990 juni - aug, omslag	
1321	1990 juli 04 - sep. 27, omslag	
1322	1990 juli 04 - dec, pak	
1323	1990 sep. 13 - nov. 30, pak	
1324	1990 nov. 13 - 1991 apr. 23, omslag	
1325	1991 jan. 08 - apr. 26, omslag	
1326	1991 jan. 30 - apr. 26, omslag	
1327	1991 feb. - sep, pak	
1328	1991 mrt. 06 - 27, omslag	
1329	1991 mrt. 25 - 1993 feb. 17, pak	
1330	1991 mei, omslag	
1331	1992 jan. - feb, omslag	
1332	1992 apr, omslag	
1333	1992 juni, omslag	
1334	1992 aug. 05 - 20, omslag	
1335	1992 aug. 05 - 1993 aug. 27, pak	
1336	1992 sep, omslag	
1337	1992 okt. 02 - 30, omslag	
1338	1992 okt. 19 - dec, omslag	

1339	1992 okt. 19 - 1993 jan, omslag
1340	1992 nov. 02 - 26, omslag
1341	1992 nov. 23 - 1993 feb. 25, omslag
1342	1993 feb. 11 - mrt, omslag
1343	1993 apr, pak
1344	1993 juni, omslag
1345	1993 juli, omslag
1346	1993 aug. 25 - sep, pak
1347	1993 okt. 01 - 29, pak
1348	1993 okt. 19 - nov. 30, omslag
1349	1993 dec. 01 - 24, pak
1350	1993 dec. 21 - 1994 dec, omslag
1351	1994 jan, omslag
1352	1994 feb. 02 - 25, omslag
1353	1994 feb. 24 - mrt, omslag
1354	1994 apr. 06 - mei 02, omslag
1355	1994 apr. 15 - mei 03, pak
1356	1994 apr. 28 - mei 09, pak
1357	1994 mei 10 - 17, omslag
1358	1994 juni - juli, omslag
1359	1994 aug, omslag

1360-1392

Stukken betreffende het voorbereiden en vaststellen van adviezen en nota's over het economisch beleid

1954 - 1993	20 pakken en 13 omslagen
1360	Adviezen over de afremming van de hoogconjunctuur, enige vraagstukken van financieel-economisch beleid in de naaste toekomst, maatregelen tot bestrijding van de werkloosheid in de naaste toekomst en bestrijding van de gevolgen van een internationale depressie 1954 - 1959, pak
1361	Nader advies over het in de naaste toekomst te voeren financieel-economische beleid en een advies over de ontwikkeling van de conjunctuur in Nederland en de te nemen maatregelen om het economisch evenwicht te handhaven 1957 - 1961, pak
1362	Advies over het in de naaste toekomst te voeren economisch beleid 1964, omslag
1363	Advies over de macro-economische ontwikkeling in Nederland gedurende de jaren 1968 - 1971, een economische analyse ter onderbouwing van een algemene loonmaatregel en een advies inzake de arbeidstijdverkorting tegen de achtergrond van de zich aftekenende loonontwikkeling 1967 - 1968, pak
1364	Adviezen over de uitvoering van openbare werken ter bestrijding van werkloosheid, opvoering besparingen en regionale structuurontwikkeling 1967 - 1968, pak
1365	Adviezen over regionale differentiatie loonkosten en inkomenspolitiek 1967 - 1970, pak
1366	Consequenties van wisselkoersaanpassingen voor verschillende bedrijfstakken 1968 - 1969, pak
1367	Middellange Termijnprognose 1968/73: uitgangspunten en voorlopige resultaten en een analyse van de conjuncturele ontwikkeling in 1968 en de vooruitzichten voor 1969 1968 - 1969, pak
1368	Adviezen over de doorbreking in 1970 van de loon- en prijs-spiraal en de verwachtingen tot 1970 bij ongewijzigd beleid 1969, pak

- 1369 Advisering over de standpuntbepaling van de regering met betrekking tot eventuele loonindexatieclausules in voor 1970 en latere jaren af te sluiten collectieve arbeidsovereenkomsten 1969 - 1970, pak
- 1370 Advies over het conjunctuurpolitiek instrumentarium 1971, omslag
- 1371 Evaluatie van de macro-economische ontwikkeling voor 1972 en 1973 en adviezen over conjunctuur en arbeidsmarkt en de internationale monetaire politiek 1971 - 1972, pak
- 1372 Advies over de macro-economische vooruitzichten voor 1973, conclusies inzake een eventuele wisselkoersaanpassing, nota aan de informateur inzake de economische vooruitzichten voor 1973 en een rapport inzake het doorbreken van loon- en prijsinflatie 1972 - 1973, pak
- 1373 Adviezen over het macro-economische bestedingspeil in samenhang met het aardgasprijsbeleid en de economische gevolgen van de oliecrisis 1973 - 1974, pak
- 1374 Het voorbereiden van adviezen en nota's over de voorgestelde maatregelen op werkgelegenheid en werkloosheid, het te in de komende jaren te voeren sociaal-economisch beleid en het macro-economisch beleid in het licht van de perspectieven op middellange termijn 1973 - 1976, pak
- 1375 Advies over nadere beleidswijzigingen op korte en middellange termijn 1975 - 1977, pak
- 1376 Het behandelen van de Economische Structuurnota; deel 1 1976 mrt. - mei, omslag
- 1377 Het behandelen van de Economische Structuurnota; deel 2 1976 apr, pak
- 1378 Advisering over diverse macro-economische verkenningen 1976 - 1979, omslag
- 1379 Nader advies over het sociaal-economisch beleid voor 1980 1980, pak
- 1380 Adviezen over de samenstelling en de taken van de Raad voor Economische Aangelegenheden (REA) en de CEC 1982 - 1984, omslag
- 1381 Het voeren van overleg met de sociale partners over het verlichten van de lasten voor het bedrijfsleven 1985, omslag
- 1382 Het voorbereiden van een voorstel tot het verlichten van de lasten voor de burgers (Klaroentootoperatie) 1985, pak
- 1383 Het behandelen van een wijziging van de Prijzenwet 1989 - 1991, omslag
- 1384 Het adviseren over Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP)-premiesystematiek en -ontwikkeling; deel 1 1989 juli - 1993, pak
- 1385 Het adviseren over Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP)-premiesystematiek en -ontwikkeling; deel 2 1989 sep. - 1990, pak
- 1386 Advies over de uitgavenontwikkeling per categorie en collectieve lastendruk 1990, omslag
- 1387 Adviezen met betrekking tot de Duitse Economische en Monetaire Unie 1990, omslag
- 1388 Adviezen over de ombuigingen in het stelsel voor sociale zekerheid 1990, omslag
- 1389 Beoordeling van en advisering over de Economische en Monetaire Unie (EMU) 1990 - 1993, pak
- 1390 Advies over het overschot op de lopende rekening van de betalingsbalans 1991, omslag
- 1391 Totstandkoming van de adviezen "Het saldo op de lopende rekening;

	historische en internationale vergelijking" en "Pensioenbesparingen" en reacties hierop 1991, omslag
1392	Adviezen met betrekking tot ombuigingen van de begroting 1993 1992 - 1993, omslag
1393-1442	Stukken betreffende het opstellen van adviezen en middellange termijnanalyses ten behoeve van het toekomstig sociaal-economische beleid en de totstandkoming en uitvoering van begrotingen en kabinetsformaties
	1968 - 1994 1 deel, 22 pakken en 27 omslagen
1393	Nota De Macro-economische Ontwikkeling in Nederland gedurende de jaren 1968-1971, eerste verkenning van een beleidsperiode, met errata 1968, omslag
1394	Advisering ten behoeve van kabinetsformaties 1969 - 1984, pak
1395	Macro Economische Verkenning (MEV) op middellange termijn 1978 - 1982; deel 1 1975 - 1978 jan, pak
1396	Macro Economische Verkenning (MEV) op middellange termijn 1978 - 1982; deel 2 1978 feb. - juni, pak
1397	Adviezen over het werkgelegenheidsbeleid naar aanleiding van de werkgelegenheidsnota 1983/1984 in het kader van het sociaal economisch beleid voor 1984; deel 1 1983 jan. - dec, pak
1398	Adviezen over het werkgelegenheidsbeleid naar aanleiding van de werkgelegenheidsnota 1983/1984 in het kader van het sociaal economisch beleid voor 1984; deel 2 1983 mei - sep, pak
1399	Voorjaarsnota 1983 1983, omslag
1400	Advies met betrekking tot de economische vooruitzichten op middellange termijn voor de periode 1983 - 1987 1984, pak
1401	Kaderbrief 1985 1985, pak
1402	Vijfhoek van 5 en 10 mei 1985, omslag
1403	Voorjaarsnota 1985 1985, omslag
1404	Vroege voorjaarsnota 1985 1985, omslag
1405	Nota ten behoeve van de kabinetsformatie 1986, pak
1406	Vergaderstukken van het CEC-Presidium over het behandelen van de problematiek rond het financieringstekort, de begrotingsuitvoering en het toekomstig economisch beleid; deel 1 1986 apr. 22 - mei 30, pak
1407	Vergaderstukken van het CEC-Presidium over het behandelen van de problematiek rond het financieringstekort, de begrotingsuitvoering en het toekomstig economisch beleid; deel 2 1986 apr. 22 - mei 30, pak
1408	Vergaderstukken van het CEC-Presidium over het behandelen van de problematiek rond het financieringstekort, de begrotingsuitvoering en het toekomstig economisch beleid; deel 3 1986 juni, pak
1409	Vergaderstukken van het CEC-Presidium over het behandelen van de problematiek rond het financieringstekort, de begrotingsuitvoering en het toekomstig economisch beleid; deel 4 1987, pak
1410	Macro Economische Verkenningen (MEV) voor 1990 - 1993 1987 - 1992, pak
1411	Advies ten behoeve van de kabinetsformatie 1989 1988 - 1989, pak
1412	Advisering in verband met de kabinetsformatie 1989; algemeen 1989, pak
1413	Advisering in verband met de kabinetsformatie 1989; arbeidsinkomensquote (AIQ) 1989, omslag
1414	Advisering in verband met de kabinetsformatie 1989; collectieve sector 1989, omslag

- 1415 Advisering in verband met de kabinetsformatie 1989; infrastructuur en techniek 1989, omslag
- 1416 Advisering in verband met de kabinetsformatie 1989; arbeidsmarktbeleid 1989, omslag
- 1417 Advisering in verband met de kabinetsformatie 1989; energiebeleid 1989, omslag
- 1418 Advisering in verband met de kabinetsformatie 1989; onderwijs en de arbeidsmarkt 1989, pak
- 1419 Behandeling van het Centraal Economisch Plan 1990 1989 - 1990, omslag
- 1420 Advies over de besluitvorming over de Augustusbrief 1991 1990, omslag
- 1421 Advisering in verband met de Tussenbalans; achtergrondinformatie 1990, pak
- 1422 Advisering in verband met de Tussenbalans; adviesaanvraag aan de CEC ter voorbereiding van de Tussenbalans, met geleidebrieven 1990, omslag
- 1423 Advisering in verband met de Tussenbalans; interim-advies van de CEC, met bijlagen 1990, pak
- 1424 Advisering in verband met de Tussenbalans; op het gebied van de arbeidsmarkt 1990, omslag
- 1425 Advisering in verband met de Tussenbalans; rapport Pensioenen en Vervroegd Uittreden in de Overheidssector over een vergelijkend onderzoek van een werkgroep van de CEC 1990, deel
- 1426 Advisering in verband met de Tussenbalans; rapportage en advisering op het gebied van ombuigingsvarianten 1990, omslag
- 1427 Advisering in verband met de Tussenbalans; rapportage Pensioenen en Vervroegd Uittreden in de Overheidssector op het gebied van een vergelijkend onderzoek van een werkgroep van de CEC 1990, pak
- 1428 Advisering in verband met de Tussenbalans; interim-advies van de CEC en de uitwerking van ombuigingsopties en inkomstenverhogende maatregelen 1990 - 1991, pak
- 1429 Advisering in verband met de Tussenbalans; op het gebied van de lopende rekeningen 1990 - 1991, omslag
- 1430 Advisering in verband met de Tussenbalans; op het gebied van het subsidiebeleid 1990 - 1991, omslag
- 1431 Advisering in verband met de Tussenbalans; antwoorden op de kamervragen over de brief Tussenbalans 1991, pak
- 1432 Advies over de besluitvorming over de Augustusbrief 1991 1991, omslag
- 1433 Advies over de besluitvorming over de Augustusbrief 1992 1991, omslag
- 1434 Advies over de besluitvorming over de Hangpuntenbrief 1992 1991, omslag
- 1435 Advies over de besluitvorming rond de Hangpuntenbrief 1992 1991, omslag
- 1436 Advies over het nationaal spaaroverschot en pensioenbesparingen 1991, omslag
- 1437 Follow-up adviezen in het kader van de Tussenbalans 1991, omslag
- 1438 Advisering met betrekking tot het convergentieprogramma in het kader van de Economische en Monetaire Unie (EMU-convergentieprogramma) 1991 - 1992, pak
- 1439 Advies over de besluitvorming over de Augustusbrief 1993 1992, omslag

1440	Advies over het te voeren beleid op de middellange termijn 1993, omslag	
1441	Advies ten behoeve van de besluitvorming met betrekking tot de Kaderbrief 1994 1993, omslag	
1442	Advies ten behoeve van de kabinetsformatie 1994 1994, omslag	
1443-1451	Stukken ontvangen of opgemaakt door of met betrekking tot het CEC-Presidium	
	1972 - 1997	8 pakken en 1 omslag
1443	1972 - 1988, pak	
1444	1990 juni - dec. 13, pak	
1445	1990 dec. 14 - 27, pak	
1446	1991 - 1992 dec, pak	
1447	1992 okt. - 1994, pak	
1448	1993, omslag	
1449	1996 juli - 1997 juli, pak	
1450	1997 aug. - okt. 02, pak	
1451	1997 okt. 01 - dec, pak	
1452-1478	Stukken ontvangen of opgemaakt in het kader van de CEC	
	1975 - 1999	25 pakken en 2 omslagen
	Nota bene: Niet nader onder te verdelen	
1452	1975 - 1979, omslag	
1453	1987 - 1989, pak	
1454	1992 - 1993 okt. 21, pak	
1455	1993 okt. 21 - 1994 jan. 11, pak	
1456	1994 jan. 28 - apr, pak	
1457	1995 jan. - nov, pak	
1458	1995 juni, pak	
1459	1995 sep. - dec, pak	
1460	1996 jan. - feb. 29, pak	
1461	1996 feb. 19 - juni, pak	
1462	1996 mrt. - dec, pak	
1463	1996 juli, pak	
1464	1996 aug. - dec. 20, pak	
1465	1997 jan. - apr, pak	
1466	1997 feb. - 1999 dec, omslag	
1467	1997 mei - sep, pak	
1468	1997 juli - dec, pak	
1469	1997 okt. - dec. 05, pak	
1470	1998 jan. 13 - feb, pak	
1471	1998 jan. 23 - dec, pak	
1472	1998 mrt. 03 - 13, pak	
1473	1998 mrt. 11 - 23, pak	
1474	1998 apr. 03 - 14, pak	
1475	1998 apr. 20 - 27, pak	
1476	1998 mei - sep. 29, pak	
1477	1998 sep. 22 - 1999 juni, pak	
1478	1999 jan. - mrt, pak	
1479-1500	Nota's en brieven opgemaakt of ontvangen door of met betrekking tot de CEC	
	1976 - 1999	22 pakken
1479	1976 - 1991, pak	
1480	1979 - 1998 mei, pak	
1481	1989 - 1992, pak	

1482	1990 - 1995 mei, pak
1483	1993 jan. - mrt, pak
1484	1993 apr. - juni, pak
1485	1993 juli - dec, pak
1486	1995 juni - okt, pak
1487	1995 juli - dec. 08, pak
1488	1995 dec. 14 - 1996 apr. 18, pak
1489	1996 apr. 03 - mei, pak
1490	1996 juni 05 - juli, pak
1491	1996 juni 10 - 28, pak
1492	1996 aug. - sep. 18, pak
1493	1996 sep. 17 - dec, pak
1494	1997 aug. - 1998 feb. 24, pak
1495	1998 feb. 04 - mrt. 23, pak
1496	1998 mrt. 26 - apr, pak
1497	1998 juli - 1999 feb. 25, pak
1498	1998 sep. - 1999 mrt, pak
1499	1999 feb. 09 - mei, pak
1500	1999 juni - dec, pak

1501 Stukken ontvangen of opgemaakt in het kader van het voorzitterschap van de CEC
1980 - 1986 pak

1502-1535 Stukken betreffende het voorbereiden van adviezen over onder meer de uitvoering
van het regeerakkoord, het macro-economisch beleid en de loonontwikkeling
1981 - 1987 32 pakken en 2 omslagen

Nota bene: Niet nader onder te verdelen

1502	1981 juni - 1982 sep. 21, pak
1503	1981 dec. - 1982 feb, pak
1504	1982 mrt. - nov, pak
1505	1982 juni - sep. 10, pak
1506	1983 jan. - mrt. 11, pak
1507	1983 mrt. 09 - 1984 mei, pak
1508	1983 mrt. 09 - 1984 aug. 20, pak
1509	1983 apr. - 1984 apr. 18, pak
1510	1983 mei - juni, pak
1511	1983 sep. - nov, pak
1512	1983 okt. 05 - 1984 mrt. 27, pak
1513	1983 okt. 10 - dec, pak
1514	1983 okt. 19 - 1984 sep, pak
1515	1983 dec. 07 - 1984 jan. 20, pak
1516	1983 dec. 13 - 1984 mrt. 14, pak
1517	1984 jan. 28 - mrt. 20, pak
1518	1984 feb. - mei, pak
1519	1984 mrt. 14 - juni 28, pak
1520	1984 apr. 17 - juni 28, pak
1521	1984 juni 07 - okt, pak
1522	1984 aug. 03 - 30, pak
1523	1985 jan. 17 - okt. 10, pak
1524	1985 jan. 18 - mrt. 04, pak
1525	1985 jan. 18 - mrt. 13, pak
1526	1985 jan. 23 - nov, pak
1527	1985 mei - juni, omslag
1528	1985 okt. - 1986 feb, pak

1529	1985 dec. - 1986 apr. 11, pak	
1530	1986 jan. - dec. 11, omslag	
1531	1986 mrt. - mei, pak	
1532	1986 apr. 10 - juni, pak	
1533	1986 juli - sep, pak	
1534	1986 okt. 10 - dec. 11, pak	
1535	1987, pak	
1536	Nota aan de Tweede Kamer, opgesteld namens het Kabinet, waarin wordt uiteengezet langs welke wegen het Kabinet zijn doelstellingen met name op het terrein van werkloosheid, financieringstekort, collectieve lastendruk en zijn streven naar koopkrachtbehoud de komende jaren tracht te bereiken en een globale doorrekening van het Centraal Planbureau (CPB)	
	1988	omslag
1537-1538	Nota's opgemaakt of ontvangen door de Directie Algemene Economische Politiek (AEP) met betrekking tot de CEC	
	1989 - 1991	2 pakken
1537	1989 - 1990 okt, pak	
1538	1990 nov. - 1991, pak	
1539	Notitie over de inflatiecorrectie, opgesteld door het Ministerie van Financiën, met geleidebrief	
	1990	omslag
1540	Rapport Een Keuze voor de Industrie: Strategische Positiebepaling in Europees Perspectief, opgesteld door de Stuurgroep Nederland Industrieland	
	1990	stuk
1541	Vergaderstukken van het CEC-Presidium voor de vergadering van 6 december	
	1990	omslag
1542	Brieven opgemaakt of ontvangen door de minister van Economische Zaken met betrekking tot de CEC	
	1990 - 1991	omslag
1543	Conceptnotitie van G. Zalm (directeur van het Centraal Planbureau) over de bezwaren van de dubbelpublicatie van het Centraal Economisch Plan en Economisch Beeld, toegezonden aan de secretaris-generaal met het voorstel deze te behandelen in het CEC-Presidium	
	1991	omslag
1544	Stukken betreffende het herzien van het instellingsbesluit CEC	
	1991	omslag
1545	Vergaderstukken van de CEC voor de vergadering van 21 januari	
	1993	omslag
1546-1551	Nota's opgemaakt of ontvangen door de secretaris-generaal met betrekking tot de CEC	
	1994 - 1998	5 pakken en 1 omslag
1546	1994, pak	
1547	1995, omslag	
1548	1996, pak	

1549	1997 feb. - dec. 23, pak	
1550	1997 dec. 16 - 1998 mrt, pak	
1551	1998 apr. - dec, pak	
1552-1553	Nota's opgemaakt of ontvangen door de minister met betrekking tot de CEC	
	1995 - 1998	2 pakken
1552	1995 - 1996 sep, pak	
1553	1996 dec. - 1998, pak	